

УДК 378.637.016:78

Ян Пенфей

Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського
ORCID ID 0009-0006-4519-3151

Тан Сай

Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського
ORCID ID 0000-0002-4971-5619
DOI 10.24139/2312-5993/2023.03/121-135

МЕТОДОЛОГІЧНІ І МЕТОДИКО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Метою статті є висвітлення питань, пов'язаних із методологічним та методико-практичним забезпеченням формування вокально-інтерпретаційної майстерності майбутніх фахівців музичного мистецтва. Розглянуто роль наукових підходів, які відіграють значну роль у підготовці здобувачів у галузі вокального мистецтва. Пропоновано принципи їх класифікації. Розглянуто вживані у сучасних музично-педагогічних розвідках ранжування впроваджуваних у них наукових підходів і визначення способів ієрархії за рівнем їх узагальнення і значущості для відповідного дослідження. Представлено структуру вокально-інтерпретаційної майстерності. Обґрунтовано комплекс наукових підходів і принципів, на засадах яких вибудовується методика формування вокально-інтерпретаційної майстерності співака-виконавця і викладача вокалу закладу вищої освіти.

Ключові слова: вокально-інтерпретаційна майстерність, музичне мистецтво, наукові підходи і принципи, вокально-виконавська діяльність, вокально-педагогічна діяльність, майбутні вчителі музики, викладачі закладу вищої освіти.

Постановка проблеми. Наукове забезпечення освітнього процесу є важливим підґрунтям визначення стратегічних орієнтирів, здійсненого на засадах положень, обґрунтованих з позицій філософії, культурології та педагогічної науки. Важливим завданням музичної педагогіки є дослідження багатофункціонального і багатофакторного процесу підготовки фахівців музичного мистецтва до майбутньої фахової діяльності з позиції формування в них вокально-інтерпретаційної майстерності як цілісної властивості, побудованої на засадах певних методологічних підходів і принципів, реалізованих завдяки забезпеченню відповідних педагогічних умов та застосуванню адекватних методик і технологій.

Сучасний стан розвитку суспільства, характерною особливістю якого стала глобалізація суспільства і освітнього простору, стрімке

збагачення комунікативно-інформаційного поля й способів віртуального спілкування, ставлять перед освітньою системою нові завдання. Їх сутність полягає в підготовці фахівців, які не тільки засвоюють й транслюють сукупність знань і навичок, а й здатні самостійно осмислювати глибинні закономірності педагогічних процесів, науково-обґрунтованого проектування та поєднання в своїй діяльності вміння їх втілювати у практичній діяльності. Цінними властивостями фахівця стають володіння розвинутою самосвідомістю, гнучким, творчим мисленням, методичною винахідливістю, особистісними рисами, які відповідають вимогам демократичного, діагностично-творчого спілкування й здатності до постійного фахового самовдосконалення.

Особливої значущості набуває методологічна освіта фахівців у галузі вокально-виконавської підготовки, зокрема у формуванні в них вокально-інтерпретаційної майстерності, що пояснюється превалюванням традиційної для цієї сфери емпірично-досвідної парадигми та нагальної потреби її зміни на опанування змістом фахової підготовки на засадах наукового осмислення й засвоєння здобутків сучасної педагогічної науки, здатності до творчого сприйняття інноваційного досвіду, власного експериментування й доведення ефективності отриманих результатів у процесі апробації висунутих теоретичних положень.

Аналіз актуальних досліджень. У світлі положень Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, українські дослідники зосередили увагу на обґрунтуванні методологічних засад, принципів, педагогічних умов, методів викладання навчальних дисциплін з різних видів мистецтва, спрямованих на формування фахової майстерності в здобувачів освіти.

Звернемося до влучного вислову Вернера Ергарда, який писав, що «...є речі, котрі ми знаємо і знаємо, що знаємо про це. Є речі, про які ми не знаємо і знаємо, що ми їх не знаємо. Натомість є і такі, про які ми не знаємо, але не знаємо і те, що ми їх не знаємо» (наведено за В. Краєвським (Краевский, 2021, с. 3). Останнє положення є справедливим стосовно уявлень чисельної кількості викладачів, які свого часу не отримали належних методологічних знань, що вказує на важливість озброєння педагогічних кадрів сучасними науковими здобутками. Адже заміна у всіх аспектах педагогічної дійсності рецептивно-наслідувального підходу на конструктивно-діяльнісний з необхідністю потребує посилення уваги до філософського та

методологічного осмислення освіти в цілому та її відображення у конкретних, науково обґрунтованих педагогічних процесах.

У галузі музичної педагогіки ці питання досліджують такі науковці, як О. Клековкін, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Реброва, О. Рудницька та ін. Учені підкреслюють важливість володіння молодих фахівців методичною культурою й знаннями, які стають важливими орієнтирами у процесі їхньої пошукової діяльності й вирішення педагогічно-практичних завдань, проектування й конструювання навчально-освітнього процесу, аналізу й усвідомлення особливостей педагогічних ситуацій, цілеспрямованого й свідомого пошуку способів їх оптимального вирішення. В їхніх працях також підкреслюється, що функції методологічного знання полягають не в наданні рекомендацій і порад щодо вирішення певних проблем, а у висвітленні принципів перспектив у доборі засобів, які забезпечать побудову методичних концепцій, вибір конкретних методів і технологій як способів їх практичної реалізації (Клековкін, 2017; Олексюк, 2009; Nikolai, Linenko, Koehn, Voichenko, 2020; Ovcharenko, Matveieva, Chebotarenko, Koehn, 2019).

Питання методологічної освіти фахівців у галузі вокально-виконавської підготовки висвітлюються в працях Л. Василенко, Го Яньжань, Г. Ніколаї, Н. Овчаренко, Лі Ліцюань та інших науковців. Порушені в їхніх дослідженнях питання стосуються як загально-методичних проблем у галузі вокальної освіти, так і формування в майбутніх фахівців музичного мистецтва вокально-інтерпретаційної майстерності та її окремих компонентів. У дослідженнях цього напрямку в останнє десятиріччя активно працюють і молоді науковці, які у своїх працях обґрунтовують доцільність використання методологічного потенціалу широкого кола різноманітних наукових підходів.

Мета статті полягає у висвітленні питань, пов'язаних із методологічним й методико-практичним забезпеченням формування вокально-інтерпретаційної майстерності майбутніх фахівців музичного мистецтва з врахуванням потреб і вимог суспільства щодо реалізації специфічних завдань сучасної мистецької педагогіки.

Методи дослідження. В роботі застосовано методи порівняльного аналізу й узагальнення даних наукової літератури з питань формування здатності до інтерпретації різностильового вокального репертуару та метод класифікації методологічних підходів за підставою їх спрямування на формування певних компонентів підготовки майбутніх фахівців до вокально-фахової діяльності.

Виклад основного матеріалу. Ураховуючи важливість методологічного забезпечення вокально-освітнього процесу та розмаїття наукових підходів, які застосовуються в дослідженнях даного напрямку, ми зробили спробу їх класифікувати відповідно до міри впливовості у вирішенні завдань, пов'язаних із формування в майбутніх фахівців музичного мистецтва професійної, зокрема – вокально-інтерпретаційної майстерності. Зазначимо, що класифікація має дещо умовний характер, що пояснюється багатозначністю і багатомірністю потенційного впливу кожного із наукових підходів на організацію й перебіг освітнього процесу; тим не менше, таке розгалуження на наш погляд, має сенс, за умов виділення провідної ідеї, яка міститься у тому чи іншому методологічному підході.

До першої групи віднесемо групу наукових підходів, які акцентують увагу на наданні освітньому процесу світоглядної й художньо-естетичної спрямованості, на його впливі на збагачення духовного світу, самосвідомості, етносвідомості, удосконалення художнього смаку, переконань особистості, її мистецько-ціннісних преференцій тощо. До них віднесемо, зокрема, такі підходи, як гуманістичний, соціокультурний, культурологічний, поліхудожній, полімодальний, етно-педагогічний, аксіологічний тощо. На важливість засвоєння майбутніми фахівцями методологічних настанов цього роду звертали увагу такі науковці, як Г. Падалка, О. Олексюк, О. Реброва, Н. Косінська, О. Олексюк та ін. Їх значущість науковці пов'язують з тим, що саме світогляд є визначним стрижнем духовного й художнього зростання особистості, становленням ціннісно-смакових орієнтирів і вибірковості у мистецько-пізнавальній і творчій діяльності. Так, О. Олексюк акцентує, що світоглядні установки музиканта-професіонала виступають важливим нормативно-регулятивним механізмом їх творчої самореалізації й осягнення динамічної структури ідеального простору твору, переживання гранично смислових орієнтирів музичної інформації «...через асоціативні предметно-сміслові зв'язки (Олексюк, 2009, с. 119).

Одним із провідних у цьому напрямі вважається гуманістичний підхід, який становить підґрунтя формування в особистості ставлення до суспільства і його цінностей, визначення світоглядної і моральної позиції, сприяння прояву самобутності й самоцінності кожної особистості, розвитку її творчих здібностей, здатності до гармонійного поєднання своїх інтересів із загальними національними, суспільним цінностями. В

процесі здобуття майбутніми фахівцями мистецької освіти впровадження ідей гуманістичного підходу обумовлює прояву уваги до їхнього особистісного розвитку, врахування їхніх індивідуальних художньо-ціннісних орієнтирів і преференцій, мети здобуття мистецької освіти тощо.

Важливу роль, з нашого погляду, відіграють і настанови аксіологічного підходу як такі, що спрямовуються на виховання вибірково-оцінного сприйняття здобувачами освіти вокальних феноменів і надання індивідуального вектору формуванню в них свідомого ставлення до художньо-образних смислів мистецьких творів, їх осягнення, інтерпретації та виконавського втілення.

Наступну групу наукових підходів пов'язуємо із змістом й характером мистецько-пізнавального аспекту підготовки вокалістів до різних видів фахової діяльності, серед яких найбільш вживаними є компетентнісний, семіотичний, герменевтичний та їх симбіоз – семіотично-герменевтичний підхід, інтегративний, системний, гносеологічний; міждисциплінарний, стильовий, персоніфікований, компаративний тощо.

Звернемо увагу на положення відносно нового, семіотично-герменевтичного підходу, започаткованого Н. Овчаренко. Ефективність і доцільність синтезу ідей двох підходів, на думку вченої пояснюється тим, що герменевтичний підхід становить «...загальну теорію інтерпретації та теорію розуміння цілісності художніх смислів творів», а семіотичний підхід відіграє роль наукового методу пізнання теорії знаку, що «...відповідає на питання: яким чином проходить комунікація між твором мистецтва та суб'єктом» і тим самим дозволяє усвідомлювати сутність інтерпретації музичного твору з точки зору знаку. Це зумовлює, на думку Н. Овчаренко, доцільність «...застосування семіотичного підходу в поєднанні з герменевтичним підходом, який базується на загальній теорії інтерпретації смислів музичних творів, сприяє поступовому осягненню студентами смислу вокального твору та формуванню здатності створення художньої інтерпретації» (Овчаренко, 2023, с. 190-191).

Отже, значущість наведених вище підходів пізнавально-фахового спрямування полягає у формуванні сукупності знань, потрібних фахівцю для його успішної діяльності у відповідній галузі музичної педагогіки.

Наступну групу підходів поєднує спрямованість на підвищення якості практичної діяльності. Серед них – технологічний, творчо-

діяльнісний, праксеологічний, міждисциплінарний (у його практичному спрямуванні), які стосуються організаційних, виконавських і вокально-педагогічних процесів. Так, технологічний підхід спонукає до деталізації процесу засвоєння практичних та інтелектуальних навичок, їх налаштування на досягнення чітко визначених і певним чином гарантованих досягнень і отримання очікуваних результатів. Головні положення творчо-діяльнісного підходу спонукають до цілеспрямованого удосконалення в процесі вокальної освіти творчих потенцій і їх реалізації в різноманітних формах вокальної діяльності.

Проблематика підготовки здобувачів до майбутньої фахової діяльності в суб'єкт-суб'єктній площині пов'язана з низкою таких підходів, як індивідуально-особистісний, антропологічний, акмеологічний, гедоністичний, персоналізований, суб'єктний, самопроективний, рефлексивний, синергійний, художньо-комунікативний, фасилітативний та ін., які окреслюють проблеми самосвідомості, асертивності особистості, її спроможність до самопрезентації й творчої взаємодії з учасниками вокально-освітнього, інтерпретаційно-виконавського й інтерпретаційно-педагогічного процесу.

У останні десятиріччя значно посилилася увага до розроблення підходів, які мають рекреаційний, реабілітаційний і пропедевтичний напрями. Це, зокрема – компенсаторний, арт-педагогічний, арт-терапевтичний підходи, які активно застосовуються в дослідженнях, пов'язаних з проблемами інклюзивної освіти, запобіганням надмірно афективного поведіння школярів. Реалізація цих підходів забезпечується застосуванням ігрових, сугестивних методик, залученням здобувачів до психологічних і психофізіологічних тренінгів на емоційно-вольову саморегуляцію, й подолання проблем комунікативно-емпатійного характеру, а також удосконалення психофізичних можливостей.

У працях різних науковців ці методологічні підходи стають підґрунтям удосконалення особистісних властивостей, взаємин учасників освітнього процесу, їхнього психологічного стану, стилю педагогічного спілкування, забезпечення зров'язберезувальних потенцій музичного зокрема вокального мистецтва й адаптаційно-компенсаторні особистісні механізми забезпечення голосового здоров'я майбутніх фахівців (І. Малашевська, О. Маруфенко, В. Міщанчук, Г. Побережна, Юйань Шаоцян, Д. Юник та ін.).

Вирішуючи проблеми формування вокально-інтерпретаційної майстерності майбутніх фахівців музичного мистецтва, науковці

розглядають сутність досліджуваних феноменів як складних і багатоаспектних, що закономірно спонукає науковців звертатися до комплексу методологічних підходів, різного спрямування, спираючись на їх положення у формуванні як досліджуваного феномену, так і його окремих компонентів. Так, наприклад, у розробленні методики формування технологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки, О. Москва звертається, крім технологічного й компетентнісного, до культурологічного і творчого підходів, що дозволяє вченій розглядати процеси формування технологічної культури в рулі культуровідповідності й аксіологічності вокально-формувань процесів (Москва, 2021).

Звертаючись до проблеми адекватно-стильового виконання творів іноземного походження й формування у співаків вокально-орфоепічної культури,

Лоу Яньхуа обирає як настановні соціокультурний, суб'єктний та технологічний науковий підходи, що відповідає завданням досягнення у виконавському процесі адекватно-стильового, культуровідповідного звучання й надання йому алгоритмованого характеру, в результаті чого закладається підґрунтя для створення багатоаспектної й ефективної методики удосконалення вокально-орфоепічної культури співаків у виконання різностильових творів на мовах першоджерел (Кьон, Лоу Яньхуа, 2018).

Розмаїття наукових підходів, які застосовуються вченими у галузі музичної педагогіки, викликала потребу в їх ранжуванні, яке здійснюється за різними підставами, а саме: за принципом сходження від абстрактного до конкретного, за значущістю для конкретного напрямку дослідження, за відповідністю визначення його провідних і другорядних завдань тощо. Так, Н. Овчаренко, спираючись на праці відомого науковця-методолога В. Краєвського, пропонує методологічну ієрархію обґрунтування теоретико-методологічних засад підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності, виділяючи в ній чотири рівня: філософський, загальнонауковий, конкретно науковий та технологічний (Ovcharenko, Matveieva, Chebotarenko, Koehn, 2019). До загальнонаукового методологічного рівня вчена відносить компетентнісний, культурологічний та аксіологічний підходи, які є визначальними для обґрунтування змісту вокальної освіти. На рівні конкретно-наукової методології вчена пропонує розглядати системний, особистісно

орієнтований, аксіологічний, герменевтичний, семіотичний, діяльнісний, компетентнісний, культурологічний, які мають реалізуватися на заставі обранні відповідних педагогічних принципів і методів їх впровадження (Ovcharenko, Matveieva, Chebotarenko, Koehn, 2019, с. 14).

М. Томашівська у своєму дисертаційному дослідженні «Формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами українського народного музичного мистецтва» здійснила аналіз численної кількості наукових публікацій, результати якого дозволили встановити, що в дослідженнях з професійної підготовки вчителя найбільш частим є звернення до ідей компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів. Крім того, відповідно цим даним, типовим є також впровадження аксіологічного, системного та акмеологічного підходів. З врахуванням означеного, вчена ранжує методологічні підходи, обрані нею для вирішення завдань свого дослідження таким чином: компетентнісний, етнокультурний та особистісно-діяльнісний підходи визначаються як за основні, а аксіологічний та середовищний – як додаткові (Томашівська, 2019, с. 101-102).

У дослідженнях останніх років науковці виділяють також провідні методологічні підходи з погляду їх функціональної значущості, що дозволяє їм визначати їх як парадигмальні або наскрізні, тобто такі, концептуальні положення яких відіграють керівну роль у доборі інших наукових підходів.

Зустрічаються в дослідженнях і більш складні способи ранжування наукових підходів, дотичні проблеми, які вивчає науковець. Так, Чжу Юньжуй у дисертації «Теоретико-методичне забезпечення формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу» обґрунтовує доцільність вирішення визначених у роботі завдань на засадах компетентнісного як парадигмального, технологічно-інноваційного як наскрізного, а також особистісно-персоналізованого та герменевтичного як додаткових (Чжу Юньжуй, 2021, с. 106).

Ще одним способом ранжування стало виокремлення методологічного підґрунтя для визначення змісту і завдань окремих етапів дослідження, що дозволяє науковцям звертатися до їх широкої палітри. При цьому обрані наукові підходи ранжовані на засадах виділення для кожного етапу головного, домінуючого та додаткових підходів. Прикладом такого типу ієрархізації наукових підходів є дослідження Тао Жуй, який у вирішенні проблеми

формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу, звернувся до аксіологічного, компетентнісного і акмеологічного як домінуювальних, а також до особистісного, міждисциплінарного, герменевтичного, полікультурного, технологічного, творчо-діяльнісного, рефлексивного та комунікативного як допоміжних (Тао Жуй, 2022, с. 115-116).

Отже, тенденція науковців до ранжування застосованих у дослідженні методологічних підходів з огляду на проблематику досліджень стає все більш помітною в науковому обігу. Вирішуючи проблеми конкретного характеру, науковці враховують мету і завдання свого пошуку, специфіку і структуру феномену, що має формуватися, завдання, які мають вирішуватися на різних етапах дослідження тощо. Важливим орієнтиром у виборі методологічних підходів стає відповідність провідних, системутворювальних положень певного наукового підходу не тільки меті й завданням дослідження, а також і структурі досліджуваного феномену.

Розглянемо це твердження в проекції на актуальну для сучасної педагогічної теорії й практики проблему підвищення рівня вокально-інтерпретаційної майстерності майбутніх фахівців музичного мистецтва. Метою дослідження такого спрямування є обґрунтування методики формування вокально-інтерпретаційної майстерності майбутніх фахівців музичного мистецтва, а його завданнями в теоретичному аспекті дослідження – визначення сутності й специфіки прояву інтерпретаційної майстерності у вокальній діяльності та обґрунтування її структури, що дозволить визначитись у методологічних і методико-практичних засадах будування інноваційно-ефективної методики.

Узагальнюючи наукові праці в цій галузі, під вокально-інтерпретаційною майстерністю майбутніх фахівців музичного мистецтва будемо розуміти цілісно-інтегративну властивість особистості, вибудовану на засадах володіння комплексом необхідних фахових знань, розвиненим художньо-творчим мисленням і уявленням, володіння довершеною вокально-виконавською технікою, що в сукупності дозволяє співаку глибоко занурюватися в художньо-образний зміст творів і сутність авторського замислу, усвідомлювати їх стильові й жанрово-інтонаційні особливості, створювати власну інтерпретаційну версію, а також винаходити відповідні способи її виконавського втілення й донесення до сприйняття слухачами.

Узагальнюючи, звернемо також увагу на те, що обґрунтування сутності та змісту підготовки співака до вокально-інтерпретаційної діяльності дозволяє визначити структуру вокально-інтерпретаційної майстерності, представлену мотиваційно-самореалізаційним, художньо-гностичним, виконавсько-інтерпретаційним і творчо-асертивним компонентами.

Обрання проблеми підготовки майбутніх фахівців до інтерпретації вокальних творів свідчить про доцільність визначення герменевтичного підходу як наскрізного, концептуальні положення якого відповідають меті і завданням дослідження. У визначенні інших наукових підходів, дотичних означеній проблемі, звернемося до питання специфіки прояву виконавської майстерності саме у вокальному мистецтві. Її своєрідність, як справедливо визначають науковці, пов'язана з тим, що вокальне мистецтво належить «...до синтетичного виду художньої діяльності, у якому імпліцитно міститься поєднання декількох видів мистецтва, а саме: музично-виконавського, літературного (поетичного) та сценічно-драматичного, які мають реалізуватись у процесі їх інтерпретації й формуватися в процесі навчання майбутніх фахівців» (Го Яньжань, 2023, с. 97). Тому на якості вокально-виконавської діяльності відбиваються загальномистецька ерудованість, розвинена художньо-творча уява, збагачена мистецькими й естетичними враженнями: поетико-літературними, художньо-зоровими, рухово-пластичними, емоційно-гедоністичними, які збагачують асоціативні уявлення співака і тим самим сприяють посиленню виразно-змістовій якості вокального інтонування, його виконавського артистизму. Зазначене дозволяє припустити, що вирішенню завдань дослідження буде сприяти врахування ідей гуманістичного й аксіологічного підходів.

Варто також акцентувати на значущості музикологічної підготовки співака як передумови розвитку в нього музичного смаку, історико-стильової обізнаності, здатності до аналітичного й художньо-цілісного сприйняття та інтерпретації музичних творів. Отже, маємо забезпечити їх формування, спираючись на один із наукових підходів, застосування ідей якого стимулює і організує пізнавальну активність здобувачів, спонукає до класифікації й інтеграції знань, самостійного мислення і обґрунтованих суджень під час розроблення власної інтерпретаційної версії свого репертуару. Саме таким за своїми характеристиками вважаємо системний підхід.

Не менш важливого значення у досягненні співаком вокально-інтерпретаційної майстерності, відіграють і його вокально-виконавські вміння, зокрема – володіння якісними фонаційно-технічними і виразно-вокальними навичками, які дозволяють втілити ідеальні інтонаційно-художні уявлення в реальний виконавсько-інтерпретаційний результат. Їх формування є складним процесом, який потребує врахування різноманітних факторів впливу на його перебіг – від психофізіологічних, психологічних, до індивідуально-особистісних і соціокультурних. Закономірно, що фонаційно-технічна підготовка співака має вибудовуватися на засадах технологічного підходу, а художньо-виконавський компонент вокально-інтерпретаційної майстерності – з урахуванням настанов аксіологічного, художньо-гедоністичного спрямування. Їх координація також потребує, на наш погляд, звернення до провідних положень системного підходу.

Узагальнюючи, звернемо також увагу на те, що обґрунтування сутності й змісту підготовки співака до вокально-інтерпретаційної діяльності дозволяє визначити структуру вокально-інтерпретаційної майстерності, представлену

Отже, формування вокально-інтерпретаційної майстерності в єдності її компонентів – мотиваційно-самореалізаційного, художньо-гностичного, виконавсько-інтерпретаційного і творчо-асертивного, пов'язуємо із орієнтацією на настановні положення семіотико-герменевтичного як наскрізного; аксіологічного, системного, художньо-гедоністичного, персоналізованого, інноваційно-творчого, художньо-комунікативного наукових підходів. Враховуючи те, що всі завдання мають вирішуватися на тлі опанування майстерністю інтерпретації вокальних творів, наскрізним, як було зазначено вище, визначено семіотико-герменевтичний підхід.

Розкриваючи головні особливості вокально-освітнього процесу, спрямованого на формування вокально-інтерпретаційної майстерності співаків, представимо його за трьома етапами, на кожному з яких увагу буде приділено певним компонентам досліджуваного феномену.

Перший етап визначимо як настановно-стимуляційний, головним завдання якого є удосконалення мотиваційно-самореалізаційного компоненту досліджуваного феномену, формування в здобувачів усвідомленого й активного ставлення до набуття майстерності індивідуалізовано-особистісного втілення художньо-образного сенсу вокальних творів.

На цьому етапі провідна роль відводиться ідеям аксіологічного й персоналізованого підходів, як таких, що спрямовують увагу на активізацію світоглядно-оцінної свідомості здобувачів, художньо-естетичного, формуванню свідомого ставлення до вокально-виконавського процесу як способу прилучення до видатних художньо-творчих надбань у вокальному мистецтві, віртуально-духовного спілкування з авторами музичних шедеврів, вимогливого ставлення до результатів своєї діяльності, набуття здатності до власної творчої самореалізації, самопрезентації, а також формування переконання, що досягнення високих результатів у цьому напрямку потребує цілеспрямованості й значних зусиль щодо самопроекування, самоосвіти, самоорганізації, самоконтролю тощо.

Принципами реалізації означених підходів і вирішення завдань даного етапу слугують: забезпечення психологічно-комфортної, творчої атмосфери на заняттях; дотримання суб'єктно-творчого стилю педагогічного спілкування; цілеспрямоване формування оцінно-критичного сприйняття й художнього мислення; активізація здатності до рефлексивно-критичного самооцінювання.

Методами, які забезпечують вирішення означених завдань, слугують проведення диспутів і обговорень за круглим столом», спрямованих на збагачення знань здобувачів щодо методики самопроекування й посилення відповідальності за досягнення результатів, здійснення фасилітативної підтримки з метою зміцнення впевненості здобувачів у своїх потенційних творчо-інтерпретаційних можливостях.

На другому – когнітивно-компетентнісному етапі – головна увага має приділятися формуванню художньо-гностичного компоненту, який охоплює завдання оволодіння здобувачів методами і технологіями розроблення власної інтерпретаційної версії вокального твору, а також сприяти його формуванню буде звернення до положень семіотично-герменевтичного і системного підходів.

На третьому, комунікативно-творчому етапі, провідними завданнями вважаємо формування виконавсько-інтерпретаційного й творчо-асертивного компонентів, які представляють результативно-цільовий підсумок у набутті співаком інтерпретаційно-виконавської майстерності. На даному етапі мають вирішуватися два взаємопов'язаних завдання: активізації здатності вокаліста втілювати виконавсько-інтерпретаційну версію вокального твору в динаміці розвитку його художньо-образного

сенсу та удосконалення його виконавсько-поведінкових форм спілкування із творчими партнерами і слухачами.

Відтак, доцільним на цьому етапі є звернення до ідей інноваційно-творчого, художньо-комунікативного а також персоналізованого підходів.

Принципами їх реалізації визначимо пропедевтично-корекційну спрямованість на упередження типових недоліків вокально-інтерпретаційного характеру; застосування інноваційних технологій удосконалення особистісно-психологічних і виконавсько-комунікативних властивостей співака; компенсаторно-гармонічного удосконалення вокально-інтерпретаційної майстерності. Серед провідних методів визначимо завдання на самостереження й самооцінювання виконавсько-інтерпретаційної діяльності; залучення здобувачів до тренінгів на позбавлення фізичних і психологічних затисків; удосконалення рухової пластичності й зовнішньо-емоційної виразності, здатності до емоційно-вольової саморегуляції, комунікативно-емпатійної чутливості й імпровізаційності у процесі сценічно-виконавської діяльності, впровадження комплексу завдань на вдосконалення та самовдосконалення виконавсько-сценічного артистизму співаків.

Висновки: методологія є контекстуальним базисом удосконалення освітнього процесу, керівним засобом у визначенні послідовної й логічної схеми дій, заснованого на поглядах, переконаннях, цінностях, знаннях і вміннях. У виборі методологічних підходів варто орієнтуватися на мету, завдання дослідження й структуру досліджуваного феномену.

У дослідження проблеми формування вокально-інтерпретаційної майстерності майбутніх фахівців музичного мистецтва, ми виходили із визначення сутності даного поняття та структури досліджуваного феномену в єдності мотиваційно-самореалізаційного, художньо-гностичного, виконавсько-інтерпретаційного й творчо-асертивного компонентів. Усвідомлення специфіки їх прояву і завдань щодо формування засвідчило доцільність звернення до настановних положень підходів, які сприятимуть вирішенню завдань дослідження, а саме: семіотично-герменевтичного як наскрізного; аксіологічного, художньо-гедоністичного, системного, персоналізованого, інноваційно-творчого, художньо-комунікативного. Впровадженню наукових підходів має слугувати дотримання обґрунтованих вище методико-дидактичних принципів та відповідних методів і технологій їх формування.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у експериментальній перевірці висунутих припущень щодо методики формування вокально-інтерпретаційної майстерності майбутніх фахівців музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

- Го, Яньжань (2023). *Сутність і структура інтерпретаційно-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу*. Інноваційна педагогіка: ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 58. Том 1, 119-122 (Ho, Yanjan (2023). *The Essence and Structure of Interpretative-Pedagogical Mastery of Future Vocal Teachers*. *Innovative Pedagogy: Prychornomorsky Scientific Research Institute of Economics and Innovation*, 58, Volume 1, 119-122).
- Клековкін, О. Ю. (2017). *Мистецтво: Методологія дослідження: Методичний посібник*. Київ: Фенікс (Klekovkin, O. Yu. (2017). *Art: Research Methodology: Methodical Guide*. Kyiv: Phoenix).
- Краевский, В. В. (2001). *Методология педагогики*. Чебоксары: Изд-во Чуваш, ун-та (Kraevsky, V. V. (2001). *Pedagogy Methodology*. Cheboksary: Chuvash University Publishing).
- Кьон, Н. Г., Лоу, Яньхуа (2018). *Досвід формування вокально-орфоепічної культури іноземних магістрантів у процесі підготовки до фахової діяльності. Актуальні питання мистецької освіти та виховання*, 2 (12), 141-149 (Kyon, N. G., Lou, Yanhua (2018). *Experience in Developing Vocal-Phonetic Culture of Foreign Master's Students in the Process of Professional Training*. *Current Issues in Art Education*, 2 (12), 141-149).
- Москва, О. М. (2021). *Формування технологічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки (дис. ... д-ра філософії)*. Одеса (Moskva, O. M. (2021). *Formation of Technological Culture of Future Music Teachers in the Process of Vocal Training (Ph.D. thesis)*. Odesa).
- Олексюк, О. М. (2009). *Ціннісно-смілова інтерпретація як творча самореалізація музиканта-виконавця*. Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, 82: Виконавське музикознавство, 295–302 (Oleksiuk, O. M. (2009). *Value-Semantic Interpretation as Creative Self-Realization of a Musician-Performer*. *Scientific Bulletin of the National Music Academy of Ukraine named after P.I. Tchaikovsky*, 82: *Performing Musicology*, 295–302).
- Овчаренко, Н. (2023). *Формування художньо-інтерпретаційної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами семіотично-герменевтичного аналізу вокального твору*. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (126), 185-198 (Ovcharenko, N. (2023). *Formation of Artistic-Interpretive Mastery of Future Music Teachers Using Semiotic-Hermeneutic Analysis of Vocal Works*. *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 2 (126), 185-198).
- Тао, Жуй (2022). *Методика формування художньо-педагогічної майстерності майбутніх викладачів вокалу (дис. ... д-ра філософії)*. Одеса (Tao, Zhui (2022). *Methodology of Developing Artistic-Pedagogical Mastery of Future Vocal Teachers (Ph.D. thesis)*. Odesa).
- Томашівська, М. М. (2019). *Формування професійної майстерності майбутніх учителів музики засобами українського народного музичного мистецтва*

- (дис. ... канд. пед. н.). Кременець (Tomashivska, M. M. (2019). *Formation of Professional Mastery of Future Music Teachers Using Ukrainian Folk Music Art* (Ph.D. thesis). Kremenets).
- Чжу, Юньжуй (2021). *Формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу засобами інноваційних технологій* (дис. ... канд. пед. наук). Одеса (Zhu, Yunzhui (2021). *Formation of Artistic-Cognitive Competence of Future Vocal Teachers Using Innovative Technologies* (Ph.D. thesis). Odesa).
- Nikolai, H., Linenko, A., Koehn, N., Boichenko, M. (2020). Interdisciplinary Co ordination in Historical-Theoretical and Music-Performing Training of Future Musical Art Teachers. *Journal of History Culture and Art Research*, 9.
- Ovcharenko, N., Matveieva, O., Chebotarenko, O., & Koehn, N. (2019). Methodological Readiness of Musical Art Master's Degree Students: A Theoretical Research. *Journal of History Culture and Art Research*, 8 (4), 166-176.

SUMMARY

Yang Pengfei, Tang Sai. Methodological and Methodical-Practical Principles of Formation of Vocal-Interpretive Mastery of Future Music Professionals.

This article addresses the issue of cultivating professional mastery in future music teachers in contemporary education. The aim of the article is to explore aspects related to the methodological and methodical-practical aspects of developing vocal-interpretive mastery in future music professionals. The study employs methods of analysis and synthesis of data from various scientific sources that offer different methodological approaches relevant to the scientific justification of the identified phenomenon and the modeling of a methodical system encompassing scientific approaches, principles, stages, and methods for addressing research tasks. The article proposes principles for classifying scientific approaches used in contemporary music pedagogical research, as well as methods for ranking and establishing a hierarchy based on their level of generalization and significance for the respective research. A definition of the phenomenon of vocal-interpretive mastery in a vocal artist is presented, and the specificity of vocal-interpretive activity is characterized, revealing its structural components in the unity of motivational-self-realization, artistic-cognitive, performative-interpretive, and creative-assertive components. The article justifies a complex of scientific approaches upon which the methodology for developing vocal-interpretive mastery in singers is constructed. These approaches include the hermeneutic approach as pervasive, along with axiological, artistic-hedonistic, systemic, personalized, innovative-creative, and communicative approaches as guiding principles for forming the structural components of vocal-interpretive mastery in future music professionals. The article also substantiates the didactic principles for implementing the identified scientific approaches and outlines the stages of their implementation in the process of testing the methodology for developing vocal-interpretive mastery in future music professionals.

Key words: *vocal-interpretive mastery, music art, scientific approaches and principles, vocal-performative activity, vocal-pedagogical activity, future music teachers, higher education institution instructors.*